

LHI PREMIATS & LO PROGRAMA DAL XVI PRÈMI OSTANA

Ostana (CN), da venre 28 a diamenja 30 de junh 2024

*Lenga: dioula (Burkina Faso); curda (Turquia); ladina (Trentino-Alto Adige); romani (Romania);
letgala (Letònia); frisona (País Bas); galesa (Rènh Unit) e coma sempre occitana*

“Lo fuec es encà ros dessot la brasa...”

“Il fuoco è ancora rosso sotto la brace...”

D. Anghilante – S. Sodano

Lo **“Prèmi Ostana: escrituras en lenga maire”** es un apontament abo las lengas maires dal mond que chasque an reünís a Ostana d'autors de lenga maire da tot lo mond. Lo Prèmi, que es una fèsta dedicaa a la diversitat linguística ental mond, a lhi drechs linguistics e a la biodiversitat dont las lengas son de portairas estòricas, torna per sa **XVI edicion da venre 28 a diamenja 30 de junh 2024**, coma sempre dins lo centre polifonctional de la ruua de Miribart.

“Lo fuec es encà ros dessot la brasa...” (D. Anghilante – S. Sodano) es la devise que aqueste an acompanharè lo Prèmi, e es tiraa da un chant compausat enti ans '70 que es istat un di elements que an favorit lo revelh de consciença e l'amor per la lenga d'òc que fins a alora la gent saubia ren de parlar.

“Lo fuec es encà ros dessot la brasa” perquè las lengas maires son d'èssers vivents, ren masque perquè vivon mas perquè vòlon ren murir, lòton per sobreviure de generacion en generacion. Las lengas maires regalon de visions dal mond únicas e irripetiblas, en elaborant de pensiers autèntics e originals que ressauton abo fòrça quora laisson emèrger lor creativitat e intron en diàlog abo de realitats culturalas e linguísticas se disentas “majoritàrias”.

“Lo fuec es encà ros dessot la brasa” perquè las lengas maires travalhon dins l'ombra, invisiblas dins lor operativitat quotidiana, mas determinantas dins qual se sie contèxt social, essencials dins qual se sie experiència umana, sinhificativas dins qual se sie relacion personala e culturala. L'UNESCO a reconoissut la riquesa que representon en proclamant lo **“Decènni Internacional per las lengas indígenas 2022-2023”**: lo Prèmi Ostana s'es butat súbit dins la draia de l'iniciativa e son valor es istat reconoissut decò da d'importants rets internacionalas que s'ocupon de la diversitat linguística e dal cap de l'Estat Sergio Mattarella que ental 2018 a conferit al Prèmi la medallha de rapresentança dal President de la República.

Dins son estòria lo Prèmi a donat vòutz fins aüra an **88 autors de 47 lengas da tuchi lhi 5 continents**, en consolidant una vera e pròpria **ret internacionala d'autors, apassionats e sostenitors de la diversitat linguística** que fan d'Ostana un apontament de referença dins tot lo mond. Per aquesta rason, en ocasion de la XVI edicion, lo Prèmi Ostana inàugura lo site multilingüe, ente se polarèn trobar lhi contenguts informatius decò en lenga englesa.

Lo Prèmi Ostana es un prèmi leterari, de traduccion, de composicion musicala e de cínema dedicat a las lengas maires, sensa distincion de numre di parlants o d'amplessa dal territòri. Per lo 2024 lhi premiats sarèn: **Koumarami Karama** (*lenga dioula, Burkina Faso*) - Prèmi especial; **Firat Cewerî** (*lenga curda, Turquia*) - Prèmi internacional; **Stefen Dell'Antonio Monech** (*lenga ladina, Trentino-Alto Adige*) – Prèmi minoranças linguísticas estòricas en Itàlia; **Daniel Petrilă** (*lenga romani, Romania*) – Prèmi joves; **Jayde Will** (*lenga letgala, Letònia*) – Prèmi traduccion; **Michèle Stenta** (*lenga occitana, França*) - Prèmi lenga occitana; **Arnold De Boer “Zea”** (*lenga frisona – País Bas*) - Prèmi composicion musicala; **Roger Williams** (*lenga galesa, Rènh Unit*) – Prèmi cinema. Uech categorias per uech artistas que, acompanhats da un tutor, passarèn a Ostana las jornaas dal 28-29-30 de junh en companhia dal públic dins un clima d'eschambi e de *convivência*.

Lo racònt dal programa e de las estòrias di Premiat 2024

Da sempre lo Prèmi Ostana cèlebra la produccion artística en lenga maire dins qual se sie forma, da la poesia a la pròsa, da la música al cínema, da l'art a la traduccion. Lo Prèmi Especial de l'edicion 2024 es Koumarami Karama, una jove artista polièdrica dal Burkina Faso que, tant abo son òbra autoriala e dramáturgica coma abo son trabalh de recèrcha, contribuís a tenir viva e activa sa lenga maire, lo dioula. Actritz, regista teatrala, dramaturga, Karama, classa 1984, es naissua a Nanjagara, dins la region de las Cascadas. Abo si tèxts en dioula tracta de la defensa di valors originaris burkinabé e de coma pòlen viure e dialogar dins la contemporaneïtat, abo una contínua reflexion sus las relacions de genre: concília lhi profonds valors africans abo una modernitat que valoriza l'emancipacion femenila e favorís la presa de consciénça sal problèma dal terrorisme ental país. A livèl teatral es reconoissua coma actritz, dramaturga e regista: a ganhat dui bòts lo premier prèmi dal prestigiós RITLAMES de Ougadougou, Burkina Faso, un festival teatral sus las lengas maires (*Rencontres internationales de théâtre en langues maternelles*). Lo Prèmi Ostana lhi conferís lo Prèmi Especial 2024 per sa recèrcha autoriala e dramáturgica e per son activisme social ental mond dioula. Koumarami Karama sarè protagonista dins una conversacion e espassejada teatrala diamenja 30 de junh, a 10:00: “N’tséé: ho il potere di fare” a cura de Oliviero Vendraminetto, en companhia di musicistas-artistas dal Prèmi Ostana.

La lenga coma conciliacion, donca, mas decò coma forma de *resistença*: dui fils conductors que acomunon la produccion di artistas ospitats al Prèmi ent aquesti setze ans. Per recéber lo Prèmi Internacional 2024, de fach arrubarè a Ostana **Firat Cewerî**: escritor, traductor, jornalista, editor e innovator de la modèrna literatura curda. Comença a escriure de poesias en curd da adolescent, quora se transferís abo la familha a Nişebîn (Nusaybin), ente s'unís al moviment revolucionari e fonda abo qualqui amis un'associacion culturala. Ental 1980, Firat Cewerî deu laisser lo país e s'estabilís en Esvècia. Ental mesme an pública son premier libre e es implicat enti moviments e las activitats leteràrias curdas. Al començament di ans '90 fonda la revista Nudem (Temps novèls), publica per detz ans sensa interrupcions, que a un ròtle fondamental ental desvolopament e la resisença de la letatura curda, en encoratjant de nòus escriptors a escriure dins lor lenga maire e en tradusent en curd de nombrosas òbras de la literatura mondiala. Da la prima 2023 es redactor òste de la revista internacionala esvedesa PEN/Opp, que dona espaci a d'escriptors e de jornalistas a lhi quals es pas consentut publicar enti lors país d'origina. Lhi romanç e lhi racònts de Firat Cewerî son traduchs en esvedés, tedesc, italian, arabe, turc, persian e dialèct sorani (varianta curda iraquena). Al jorn d'encuei a publicat cinc romanç: lo darrier, *“Ez ê yekî bikujim”* es istat revirat en italian abo lo títol *“Il Matto, la Prostituta e lo Scrittore”* da Francesco Marilungo per Calamaro Edizioni

(2022). Firat Cewerî es premiat per l'empenh e la determinacion a promòure lo curd dins tota sa richessa, en particular dins la varianta parlaa en Turquia: lo kurmanji. Dins un contèxte estòric, cultural e polític coma aquel curd, ente la defensa de la lenga s'escònta abo lo temptatiu da part di poers dominants de limitar-lo, Firat Cewerî, bèla se da l'exili, a jamai quitat d'ocupar-se de son pòple, en contribuent a la divulgacion e al desvolopament de sa lenga e de sa cultura, en escrivent e publicant de poesias, de còntes, de romanç, en tradusent en curd d'òbras de la leteratura mondiala, en travalhant assiduament a la promocion de l'editoria en lenga curda.

Sarè a Ostana sande 29 de junh, a 17:15, dins una conversacion abo Aldo Canestrari dal títol "*Sono affetto da un virus letterario, la mia lingua è il mio rifugio*".

La poesia e la traduccion, d'autre cant, son d'aleats fundamentals dins la batalha per la sobrevivènça de las lengas maires, e ben d'autors, bèla joves, s'empenhon durament dins aquesta lòta, en tenent avisca la brasa de lors lengas maires. Aqueste es lo cas de **Daniel Samuel Petrilă**: naissut ental 1993 a Salonta, dins la contea dal Bihor (Romania), es un poèta e traductor romen d'origina rom. Naissut da maire rom e paire romen, Daniel viu son enfància dins una comunitat rom tradicionala ente lo romani es parlat quotidianament. A 19 ans comença a publicar de poesias sus "Adolescența Tini", la revista dal Collège Nacional "Arany Janos" da Salonta. Parallelament a l'activitat poètica e leterària, Daniel s'es laureat a l'Universidat de Bucarest en Lenga e Leteratura Rom e s'ocupa de linguística, en particular de linguística rom. Sa publicacion pus importanta dins aqueste sector es lo Dictionari dialectal de la lenga Rom București ental 2019. Encuei Daniel es una vòutz importanta e reconoissua dal jove mond intellectual rom romen, actualament coòrdina la revista online "Romano Vak" (Vòutz di Rom) e organiza lo *Concors internacional de creacion leterària e traduccions "Bronisława Wajs"*. Receu lo Prèmi Joves per son empenh e per son ròtle já consolidat de referènça ental mond intellectual rom. La difusion de l'escritura, dins un contèxte ente lo tas de analfabetisme rèsta elevat entre la poblacion, rapresenta l'esperança tangibla per emplir la diferença socio-culturala e perméter a qui es rom de accèder a de melhoras condicions socialas. "*Giovane poesia romani: una scrittura per andare oltre la vergogna*" es lo títol de sa conversacion abo Marco Ghezzi, en programa sande 29 de junh, a 14:30.

Coma da tradicion lo Prèmi Ostana dedica una seccion a la composicion musicala e l'edicion 2024 polarè comptar sus un artista d'extepcion. A Ostana de fach arrubarè **Arnold De Boer**, en art "**Zea**", dal 2009 chantant e guitarrista de la legendària band underground olandesa *The Ex*. Ental 2011 sa vita ven estraviraa da una tragèdia: la mòrt de sa maire, ben jove, per un cancre. Dins un moment de grand dolor, l'inspiracion per tornar a escriure arruba da la lenga que avia sempre partatjat abo nilhi, la lenga mairala ental sens leteral dal tèrme, e parelh comença a escriure de tèxts en frison e parelh, derant ental 2017 e puei ental 2021, pública dui entiers album en frison, pus que ben aculhits a livèl internacional. Sas composicions en lenga frisona son personalas, íntimas e dirèctas, lhi tèxts son poètics; la lenga jua un ròtle absolutament central: lenga coma don, coma mur, coma arma, coma temp, coma estòria, lenga coma forma musicala. Pr'aquò De Boer travalha tant sus de tèxt pròpris coma sus de composicions d'autri escriptors, poètas e chantautors frisons. Enti darriers vint ans, Arnold De Boer a sonat dins mai de quaranta País dins tuchi lhi continents e es remarcable que, ente que vane, d'aùra enlai chante per lo pus en frison. Per son activisme artístic, linguístic e cultural, a fondat un'etiqueta discogràfica abo la quala promòu son travalh de difusion dal frison mas decò de músicas e de lengas provenentas da tot lo mond. Lo Prèmi Ostana vòl reconóisser son usatge de sa lenga maire coma una forma de música declinaa dins un pensier atent a la contemporaneïtat, sensible a l'estòria, intelligent e comunicatiu. Ven premiat per sauber èsser transversal, per son elòge al multilinguïsme, per la consciènça que chasque lenga sàpie exprimer qualquaren de únic e que aquela unicitat, dins la multituda, vai preservaa, innovaa, vitalizaa, perqué, coma ditz Arnold, "*Crescere avendo a disposizione più di una lingua è un antidoto contro la rigidità mentale*".

Sande 29 de junh, a 21:00, devisarè abo Flavio Giacchero; a seguir, *Serada en convivència* abo lhi musicistas-artistas dal Prèmi Ostana.

Lo multilinguisme, d'autre cant, es da bòn un pònt que nos permet de viure dins mai d'un mond, e lo sa ben **Roger Williams**: pluripremiat escritor e productor galés que trabalha sia en lenga galesa que en lenga englesa. A escrich e produch de nombrós lòng metratges en lenga galesa: son darrier trabalh, *Y Sŵn* (2023) a ganhat lo prèmi BAFTA Cymru coma melhor lòng metratge ental 2023 e a rebut una nomination per lo "Broadcast and Celtic Media Festival awards". Ental film, Williams còntia la tormentaa batalha política de Gwynfor Evans, que se batet per la creacion dal canal televisiu S4C enterament en lenga galesa: un'estòria reala que arrubet a interessar directament la política de l'autra part de la Mancha, guidaa da Margaret Thatcher, entre lo 1979 e lo 1980. A Ostana recebarè lo Prèmi Cínema per lo valor de son trabalh ental contiar la batalha política d'afermacion de la lenga galesa ental mond televisiu e per la capacitat de parlar a las nòvas generacions: qui parla una lenga minoritària a da manca de reflècter-se enti media e pr'aquò es necessari ne'n donar representacion.

"Cinema, tv e nuovi media: l'esperienza gallese" es lo títol de la conversacion, a cura de Antonello Zanda, Director dal Babel Film Festival, en programa venre 28 de junh, a 20:45. Seguirè la projeccion dal film *Y Sŵn* (2023, 89 minutas).

La traduccion es sensa dúbít un autre di filons fundamentals dal Prèmi, enstrument crucial per gardar las lengas maires. Lo Prèmi Traduccion 2024 vòl rénder omatge a l'òbra vasta e lo grand contribut de **Jayde Will** a la difusion de la conoissença de la leteratura en lenga letgala, una varianta de la lenga létone parlaa principalament en Letgàlia, dins la part orientala le la Letònia. Naissut en Nebraska, Jayde Will s'es meirat en Estònia a la fin di ans '90, ente a obtengut un Master en Linguística Fennoúgrica a l'Universitat de Tartu. Dal 2007 a revirat esquasi 30 libres, da l'estòria de la Lituània a la poèsia létone. Fins dal moment que s'es interessat al letgal ental 2018, Jayde Will s'es propausat de portar la nòva poesia letgala, que rompia abo lo conservatorisme dal calolicésim e d'un passat soviètic insistent, a l'atencion d'un públic europèu e mondial. Ental 2020 es istaa publicaa da Francis Boutle Publishers l'antologia *"The last model, padejais models"*, un recuelh de poesias de Ligija Purinaša, Raibīs e Ingrida Tārauda e prima traduccion englesa de la leteratura letgala. Sas traduccions apareisson dins de colleccions de libres e d'antologias; lhi satges, còntes e poesias revirats son amplament publicats dins de revistas leteràrias e de lifestyle, entre las qualas *Words Without Borders* e l'italiana *The Passenger*, editaa da Iperborea. A Ostana recebarè lo Prèmi Traduccion per lo grand esfòrc butat ental valorizar lo letgal e rénder-lo parier a las autras lengas de la Letònia. A través l'antologia bilíngüa *"The last model, padejais models"*, Will a rendut disponible a un públic ample, de lenga englesa, l'esperit de tres joves poètas letgals, en reportant al centre dal debat públic létone lhi escritors d'una minorança que restava invisibla a lhi uelhs de tanti, en marcant una viraa dins l'estòria recenta de la leteratura d'aqueste país.

A Ostana conversarè abo Mariona Miret, sande 29 de junh, a 11:30.

Per de rasons evidentas, la lenga occitana a da sempre un pòst especial al Prèmi Ostana e per l'edicion 2024 a recéber lo Prèmi lenga occitana sarè **Michèle Stenta**. Naissua ental 1945 a Sèta (ental departament de L'Erau en Occitània), Michèle Stenta a consacrat tota sa vita e sa carriera a l'occitan: coma professora d'occitan, contínea a transméter son amor per la lenga: en qualitat de recerchaira, a menat un'importanta recèrcha sus la tradicion dal *trobar*, sus lhi valors de la societat cortesa derant de la Crosada albigea e sal ròtle e la vita de la frema ental mond occitan enti sècles XII e XIII. A publicat d'òbras sus la leteratura e la societat medievals, ideat de concèrts sus lhi trobadors e las trobairitz e fach conóisser de grands tèxts de l'atge mesan occitan coma *Flamenca* e la *Canço de la Crosada*. Dins sa carriera de passa cinquant'ans, Michèle Stenta a cultivat un pensier entre lo contemporàneu e l'estòric, en portant de sang nòu a l'estudi e a la difusion de la granda tradicion occitana. Es empenhaa dins l'activisme cultural dins l'Institut d'Estudis Occitans. A Ostana devisarè abo Gisèle Nakonaski, venre 28 de junh, a 17:00, dins un encòntre entitolat *"Scrittura e immaginari al femminile dalla fin'amor alla letteratura contemporanea occitana"*.

Decò aqueste an lo Prèmi Ostana semon un aprofondiment sus una minorança linguística estòrica italiana: per lo 2024 sarè **Stefen Dell'Antonio Monech** a èsser premiat per son important empenh dins la promocion e divulgacion de la lenga ladina a través la leteratura, la música, lo teatre. Stefen es un artista polièdric que fai de la vita de chasque jorn una testimoniança activa de son identitat, en la liant al territòri e a sa cura e en la tradusent en art leterària: un *om da mont* (òme d'amont) que a fach de la lenga e de l'identitat ladina un trabalh – encuei es guida naturalística e culturala e acompanhator de mèdia montanha – que sa èsser d'espron per las generacions futuras. Escriu de tèxts per de chançons e filastròcas, d'òbras teatralas, de libres d'art, estòria e etnografia, d'enstruments didàctics per l'escòla, de pròsas e de poesias. Realiza de material didàctic e de programas culturals per la radio e la television. Es entre lhi fondators dal grop teatral *Sedimes* e membre dal grop leterari ladin *Scurlins*, abo lhi quals a organizat de nombrosas edicions di *Dis de Letradura*, rassenha inter-ladina dedicaa a las lengas de las Dolomits. Lo Prèmi vòl èsser un reconoissiment a Stefen Dell'Antonio Monech decò per las nombrosas *Mascherèdes*, de farsas teatralas “domèsticas” en usatge ental temp dal carlevar entre lhi abitants de Alba e Penia, en auta Val di Fassa.

“*Il ladino in Val di Fassa: seguendo le impronte di domani*” es lo títol de la conversacion abo Sabrina Rasom en programa sande 29 de junh, a 10:00.

Lo Prèmi Ostana e lo **Babel Film Festival** de Cagliari collàboron da d'ans per la seccion cínema. Buton en comun d'experièncas entre la Sardenha e las Valadas Occitanas: a chasque edicion, lo Babel Film Festival, dirèct da Antonello Zanda, Tore Cubeddu, Paolo Carboni, índica lo nom d'un regista que receu lo “Prèmi Cínema” al Prèmi Ostana. Ostana, a son torn, partécipa al Babel Film Festival per l'assenhacion dal Premio Italymbas e làurea un film en lenga minoritària. Lo film vincitor dal Prèmi Italymbas es “*L'ultima Habanera*” de Carlo Costantino Licheri, que sarè projectat sande 29 de junh a 16:30.

La **Cerimònia de premiacion** de la XVI edicion dal Prèmi Ostana se tenarè diamenja 30 de junh a partir da 14:00. Durant la premiacion – que sarè presentaa da Paola Bertello – s'alternarèn diversas performance artísticas abo lhi autors, a cura de: Paola Bertello, Flavio Giacchero, Luca Pellegrino, Marzia Rey.

Lo **programa complet** de tuchi lhi encòntres dal Prèmi es disponible e costantement ajornat sal site www.premiostana.it. Lhi encòntres sarèn coma sempre a intrada liba e gratuita.

Comitat organizator

Giacomo **Lombardo** / President

Ines **Cavalcanti** / Director artístic

Abo Peyre Anghilante, Paola Bertello, Andrea Fantino, Teresa Geninatti, Matteo Ghiotto, Flavio Giacchero, Mariona Miret, Luca Pellegrino, Marzia Rey, Fredo Valla.

Viso a Viso - Cooperativa di Comunità e Associazione Chambrà d'Oc

Per informacions:

chambradoc@chambradoc.it - tel: 328-3129801 - www.premioostana.it

Ufici Estampa dedicat:

Estampa nacionala: Greta Messori - greta.messori@gmail.com - +39.338.4282344

Estampa regionala: Martina Po - martina.po89@gmail.com - +39.347.1546474

Lo “*Premio Ostana: scritture in lingua madre – escrituras en lenga maire*” es ideat da **Chambrà d'oc**, promogut e sostengut da: **Regione Piemonte, Comune di Ostana, Fondazione CRC, Fondazione CRT, ATL Cuneo, CIRDOC, Pen club Occitan, Babel Film Festival, Cooperativa di Comunità viso a Viso.**

Albo d'òr de las lengas premiaas a Ostana:

Da l'Europa: occitan (França - Itàlia), friulan (Itàlia), cimbre (Itàlia), ladin (Sud Tiròl), sard (Itàlia), romanì (Romania), esloven (Eslovènia, Itàlia), aragonés (Espanha), galician (Espanha), basc (Espanha), catalan (Espanha) e la varianta d'Alguer (Itàlia), maltés (Malta), frison (Olanda), gric (Itàlia), breton (França), romanch (Soïssa), nynorsk (Norvègia), Sami (Lapònia: Norvègia, Esvècia), gaèlic (Escòcia), galés (Rènh Unit), còrnic (Rènh Unit), irlandés (Irlanda), albanés (Kosovo – ex Jugoslàvia), chovash e even (Rússia), walser (Soïssa, Germània, Italia), uràlic (Europa orientala e septentrionala), arbëreshe (Itàlia, Albania); da l'Àfrica: yoruba (Nigèria), amazigh-cabil (Algeria - Maròc), tamajaght (Sahara), capverdian (Cap Vèrd); da l'Àsia: armen (Armènia), tibetan (China), curd (Turquia), ebraic (Israèl), Karen (Thailandia - Myanmar); da las Amèricas: huave (Mèxic), mazatèc (Mèxic), tutunaku (Mèxic), cheyenne (Usa), navajo (USA), shuar (Ecuador), innu (Canada), guaranì (Paraguay) e enfin da l'Oceània: lenga Maori (Nòva Zelanda).

Info chançon de la XVI edicion:

Chant de Dario Anghilante e Sergio Sodano

Reelaboracion Flavio Giacchero e Marzia Rey | Arranjaments: Collettivo Artistico Premio Ostana

Mix: Flavio Giacchero | Teaser: Andrea Fantino

Collettivo Artistico Premio Ostana: Paola Bertello (vòutz), Flavio Giacchero (clarinet bas), Luca Pellegriño (guitarra, vòutz), Marzia Rey (violon, vòutz)